

*Л.С. Болгова**Національний інститут раку,
Київ, Україна*

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ СЕМІНАР ЦИТОПАТОЛОГІВ, ПАТОЛОГОАНАТОМІВ, ГІНЕКОЛОГІВ І ОРГАНІЗАТОРІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я «ПЕРЕДРАК І РАК ШИЙКИ МАТКИ У ВАГІТНИХ, ЦИТОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА І КЛІНІЧНІ АСПЕКТИ»

У Національному інституті раку (НІР) 9 листопада 2018 р. відбулася значна науково-навчальна подія – міждисциплінарний семінар цитопатологів, патологоанатомів, гінекологів і організаторів охорони здоров'я «Передрак і рак шийки матки у вагітних, цитологічна діагностика і клінічні аспекти». Тема, як засвідчили численні делегати семінару майже з усіх областей України, надзвичайно актуальна, адже вона стосується життя і здоров'я не тільки молодих жінок, які є генофондом України, але і народжуваності дітей, майбутнього покоління нашої держави.

Відкрила науково-практичний семінар член директорату, професор, завідувач наукового відділення ядерної медицини НІР **О.І. Солодянникова**. Вона привітала делегатів семінару, підкреслила важливість і актуальність вибраної теми, сповістила про затвердження 2 програм (цитологічна діагностика захворювань легені та щитоподібної залози) з підготовки цитопатологів під егідою Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика. Заняття повинні проводитися на базі науководослідного відділення цитопатології та патологічної діагностики НІР. Оксана Іванівна підкреслила важливість цієї події і висловила надію, що цитопатологи України зможуть отримати державне посвідчення про атестацію з предмету «Цитопатологія».

На двох пленарних засіданнях були зроблені змістовні доповіді фахівцями з організації онкологічної служби, патологоанатомами, онкогінекологами і цитопатологами, які всебічно освітили актуальні питання, заявлені в темі семінару.

З.П. Федоренко в доповіді «Рак у жінок репродуктивного віку (за даними Національного канцерреєстру)» навела статистичні дані щодо захворювання молодих жінок на рак шийки матки (РШМ), яєчника та смертності від цих пухлин. Серед хворих репродуктивного віку у 2016 р. занедбані стадії хвороби мали 21,2% пацієнток із раком молочної залози (РМЗ) та 17,4% хворих на РШМ. Встановлено, що серед хворих на РШМ I–II стадії у репродуктивному віці 32,2% не були охоплені спеціальним ліку-

ванням, а при РМЗ таких хворих було 12,1%. Аналіз 5-річної виживаності жінок репродуктивного віку показав, що у хворих на РМЗ він досягає 71,0%, РШМ – 65,8%. Проведені дослідження дозволили виявити недоліки в організації онкологічної допомоги жінкам репродуктивного віку, перш за все в аспекті своєчасного виявлення злویкісних новоутворень, що підкреслює необхідність впровадження в Україні скринінгових програм.

Ю.Й. Михайлович виступив з доповіддю «Медико-біологічне та соціально-економічне обґрунтування скринінгу раку шийки матки в умовах сьогодення» та розповів про надзвичайно важливе завдання медичної служби – затвердити Державну програму для боротьби зі злویкісними захворюваннями шийки матки. Ці захворювання все частіше виявляються в молодому віці, і тільки вчасно установлений діагноз передракових станів чи РШМ на ранній стадії розвитку патологічного процесу збереже життя молодим жінкам.

О.О. Селезньов презентував доповідь «Дисплазія шийки матки. Еволюція гістологічних класифікацій», в якій ознайомив аудиторію з тим, як гістологічна класифікація враховує ті морфологічні важливі зміни, що виразно простежуються в цитологічних термінах і, відповідно, в існуючих класифікаціях.

Н.П. Ціп розкрила обсяг діагностичних процедур і лікувальних маніпуляцій залежно від цитологічного висновку та строку вагітності, які прийняті в європейській медичній спільноті, представивши доповідь «Рак шийки матки у вагітних: керівництво та вектор лікувальних підходів».

Л.С. Болгова, Т.М. Туганова у спільній доповіді «Скринінг раку шийки матки – вибір та оцінка забарвлення цитологічних препаратів» підкреслили, що максимально ефективним способом обробки і забарвлення цитологічних препаратів є рідинний метод та фарбування за методом Папаніколау. Водночас забарвлення цитологічних препаратів азур-еозиновими барвниками теж дозволяє успішно діагностувати передракові стани і РШМ, незважаючи на те, що цитологам складніше виявляти ознаки атипії клітин.

П.М. Боцон зробила доповідь про «Критерії диференційної діагностики клітинних змін при вагітності відповідно до класифікації Бетезда 2014» і розповіла про значення вивчення клітинного складу цитологічних препаратів при вагітності.

О.Ю. Андрушевська, Л.Є. Лаповець представили роботу «Актуальні питання цитологічного скринінгу раку шийки матки» та відмітили, що скринінг патології шийки матки за самою своєю природою циклічний, тому необхідно, щоб на всіх стадіях процесу дослідження система надання медичних послуг забезпечувала безперервну допомогу та зводила до мінімуму можливість виходу учасників із програми. Лікарі загальної практики і сімейні лікарі відіграють важливу роль в організації раннього виявлення безсимптомного раку, заохоченні жінок до участі у скринінгових обстеженнях, сприянні виконанню всіх рекомендацій спеціалістів під час протипухлинного лікування, забезпеченні належної паліативної допомоги. Відзначили необхідність дій лікаря в спрямуванні пацієнтів на скринінгове обстеження — як запобігання розвитку РШМ.

О.Я. Лесь, М.Г. Гадач у доповіді «Досвід Централізованої цитологічної лабораторії Львова у дослідженнях патології шийки матки методом традиційної і рідинної цитології» поділилися досвідом використання рідинного методу цитологічної діагностики порівняно з традиційним. Використання методу рідинної цитології дозволило виявити мазки з патологічними процесами на 1,1% випадків більше.

У доповіді «Вибір ВПЛ-тесту за даними доказової медицини» **Д.О. Шапочка** підкреслив, що при проведеному скринінгу котестування Digene-тест + ПАП-тест підвищує чутливість виявлення РШМ до 100%. Водночас ПАП-тест є чутливим методом діагностики існуючої на момент обстеження патології, але не чутливий у визначенні майбутнього ризику. Автор представив вимоги до впровадження ВПЛ-тестування.

Д.Ф. Глузман, Л.М. Скляренко, Т.С. Іванівська, А.С. Поліщук, презентувавши колективну доповідь «Иммуноцитохимические методы в цитологической диагностике метастазов опухолей различного гистогенеза», сформулювали рекомендації для дослідження кісткового мозку, який отримують при

стернальній пункції чи білатеральній трепанобіопсії в онкологічних хворих. Частота виявлення пухлинних клітин у кістковому мозку коливається в значних межах і визначається гістологічною структурою пухлини, клінічною стадією захворювання, чутливістю і специфічністю використаних сучасних імуноцитохімічних методів дослідження.

У доповіді **О.М. Грабового** «Імуногістохімія в діагностиці пухлин» стверджувалося, що більшість пухлин є генетично зумовленими захворюваннями. У результаті ушкодження генома і реалізації зміненої спадкової інформації клітини пухлини втрачають низку нативних якостей і набувають нових ознак. При цьому з'являється можливість визначити тип клітин, з яких розвинулася пухлина. Методи імуногістохімії дозволяють у ряді випадків визначити генез пухлини, її агресивність і прогноз.

У спільній доповіді «Цитоморфологічні особливості хоріонепітеліоми» **О.І. Алексєнко, Т.М. Ярошук, С.В. Маріненко, Є.О. Логінова** нагадали про основні етапи розвитку хоріонепітеліоми, якою в 1% уражаються жінки репродуктивного віку, продемонстрували особливості клітин, характерних для цієї пухлини.

Г.В. Зелінська поділилася з учасниками семінару результатами своєї роботи в доповіді «Цитологічні методи в доопераційному прогнозуванні радіюдрезистентності папілярного раку щитоподібної залози» і зробила наголос на існуванні трьох типів радіюдрезистентних метастазів: первинні радіюдрезистентні; вторинні радіюдрезистентні і стійко радіюдрезифрактрні. Спікер підкреслила, що методи цитоморфології та імуногістохімії дозволяють визначити ступінь резистентності метастатичного процесу і впливають на подальший вибір методу лікування хворих.

В.В. Торбенко в доповіді «Рідинний процесор CellPrep — цитологія без меж» наголосила на перевагах методу рідинного процесора CellPrep і продемонструвала його в роботі.

Учасники науково-практичного семінару долучилися до активного обговорення наукових доповідей і висловили цінні пропозиції стосовно подальшої роботи Асоціації цитопатологів України.